

United Nations
Nations UniesInternational Criminal Tribunal
for the former Yugoslavia
Tribunal Pénal International
pour l'ex-Yugoslavie

“MILOŠEVIĆ” (IT-02-54)

SLOBODAN MILOŠEVIĆ

SLOBODAN MILOŠEVIĆ

Optužen za genocid; saučesništvo u genocidu; deportacije; ubistvo; progone na političkoj, rasnoj i verskoj osnovi; nehumana dela/prisilno premeštanje; istrebljenje; zatočenje; mučenje; hotimično lišavanje života; protivpravno zatočenje; hotimično nanošenje velike patnje; protivpravne deportacije ili premeštanja; uništavanje i oduzimanje imovine širokih razmera koje nije opravdano vojnom nuždom, a izvedeno je protivpravno i bezobzirno; okrutno postupanje; pljačku javne ili privatne imovine; napade na civile; uništavanje ili hotimično nanošenje štete istorijskim spomenicima i ustanovama namenjenim obrazovanju i religiji; protivpravne napade na civilne objekte; hotimično nanošenje velike patnje

Predsednik Srbije od 26. decembra 1990; predsednik Savezne Republike Jugoslavije (SRJ) od 15. jula 1997. do 6. oktobra 2000. Kao predsednik SRJ, takođe je bio predsednik Vrhovnog saveta odbrane SRJ i vrhovni komandant Jugoslavenske armije.

- Umro 11. marta 2006.
- Postupak protiv njega okončan 14. marta 2006.

Zločini za koje je optužen (primeri):

KOSOVO

- Prisilna deportacija približno 800.000 kosovskih Albanaca civila: da bi omogućile proterivanja i raseljavanje, snage SRJ i Srbije namerno su stvorile atmosferu straha i pritiska kroz primenu sile, pretnji silom i delima nasilja;
- Ubistva stotina kosovskih Albanaca civila - muškaraca, žena i dece, koja su se događala na široko rasprostranjen ili sistematski način širom pokrajine Kosovo;
- Seksualno zlostavljanje kosovskih Albanaca, posebno žena, od strane snaga SRJ i Srbije;
- Široko rasprostranjena ili sistematska kampanja uništavanja imovine kosovskih Albanaca civila koja je provedena široko rasprostranjenim granatiranjem gradova i sela; spaljivanjem i uništavanjem imovine koja uključuje kuće za stanovanje, poljoprivredna gazdinstva, privredne objekte, kulturne spomenike i verske objekte; rezultat tih orkestriranih akcija bio je da su sela, gradovi i čitave oblasti postali nenastanjivi za kosovske Albance.

HRVATSKA

- Istrebljenje ili ubistvo stotina hrvatskih i drugih nesrpskih civila, uključujući žene i starije osobe, u Dalju, Erdutu, Klisi, Lovasu, Vukovaru, Voćinu, Baćinu, Saborskom i okolnim setima, Škabrnji, Nadinu, Bruskoj, te u Dubrovniku i njegovoj okolini;
- Dugotrajno i rutinsko zatvaranje i zatočenje hiljada hrvatskih i drugih nesrpskih civila u zatočeničkim objektima u Hrvatskoj i izvan nje, uključujući zatvoreničke logore koji su se nalazili u Crnoj Gori, Srbiji i Bosni i Hercegovini;
- Uspostavljanje i održavanje nehumanih životnih uslova za hrvatske i druge nesrpske civile zatočene u gore-pomenutim zatočeničkim objektima;
- Deportacija ili prisilno premeštanje najmanje 170.000 hrvatskih i drugih nesrpskih civila sa gorenavedenih područja, uključujući i deportaciju najmanje 5.000 stanovnika Iloka i 20.000 stanovnika Vukovara, te prisilno premeštanje na druge lokacije u Hrvatskoj najmanje 2.500 stanovnika Erduta;
- Hotimično uništavanje stambenih objekata i druge javne i privatne imovine, kulturnih ustanova, istorijskih spomenika i verskih objekata hrvatskog i drugog nesrpskog stanovništva u Dubrovniku i njegovoj okolini, Vukovaru, Erdutu, Lovasu, Šarengradu, Bapskoj, Tovarniku, Voćinu, Saborskom, Škabrnji, Nadinu i Bruškoj;
- Višekratno mučenje, premlaćivanje i ubijanje hrvatskih i drugih nesrpskih civila zatočenih u pomenutim zatočeničkim objektima.;

- Protivpravni napadi na Dubrovnik i nebranjena hrvatska sela širom gorenavedenih područja.

BOSNA i HERCEGOVINA

- Rasprostranjeno ubijanje hiljada bosanskih Muslimana tokom i nakon preuzimanja vlasti na teritorijama u Bosni i Hercegovini;
- Ubijanje hiljada bosanskih Muslimana u zatočeničkim objektima u Bosni i Hercegovini;
- Nanošenje teških telesnih i duševnih povreda hiljadama bosanskih Muslimana za vreme njihovog zatočenja u zatočeničkim objektima u Bosni i Hercegovini;
- Zatočenje hiljada bosanskih Muslimana u zatočeničkim objektima u Bosni i Hercegovini, u životnim uslovima sračunatim da dovedu do delimičnog fizičkog uništenja ovih grupa, naročito gladovanjem, zagađenom vodom, prisilnim radom, neadekvatnom lekarskom negom i konstantnim fizičkim i psihičkim nasiljem;
- Istrebljenje, ubistvo ili hotimično lišavanje života nesrba, a naročito bosanskih Muslimana i bosanskih Hrvata koji su živeli na teritoriji Banja Luke, Bihaća, Bijeljine, Bileće, Bosanske Krupe, Bosanskog Novog, Bosanskog Šamac, Bratunac, Brčko, Čajniče, Doboj, Foča, Gacko, Sarajevo (Ilijaš), Ključ, Kalinovik, Kotor Varoš, Nevesinja, Sarajeva (Novi Grad), Prijedora, Prnjavora, Rogatice, Sanskog Mosta, Srebrenice, Teslića, Višegrada, Vlasenice i Zvornika.
- Okrutno i nečovečno postupanje sa bosanskim Muslimanima, bosanskim Hrvatima i drugih nesrpskim civilima. To nečovečno postupanje uključivalo je, ali nije ograničeno na seksualno nasilje, mučenje, fizičko i psihičko zlostavljanje i prisiljavanje na život u nehumanim uslovima;
- Uvođenje restriktivnih i diskriminacionih mera protiv bosanskih Muslimana, bosanskih Hrvata i drugih nesrba, kao što je ograničavanje slobode kretanja; uklanjanje sa položaja vlasti u institucijama lokalne uprave i u policiji; otpuštanje sa posla; samovoljni pretresi njihovih kuća; uskraćivanje prava na sudski postupak i uskraćivanje prava na ravnopravno korištenje javnih službi, uključujući i adekvatnu zdravstvenu zaštitu;
- Prisilno premeštanje i deportacija hiljada bosanskih Muslimana, bosanskih Hrvata i drugih nesrpskih civila sa teritorija koje su Srbi zauzeli;
- Namerno i bezobzirno uništavanje domova i druge javne i privatne imovine bosanskih Muslimana i bosanskih Hrvata, njihovih kulturnih i verskih ustanova, istorijskih spomenika i drugih svetih mesta;
- Sprečavanje dostave humanitarne pomoći, naročito medicinskog materijala i hrane, u enklave u okruženju Bihać, Goražde, Srebrenicu i Žepu, te uskraćivanje vode civilima blokiranim u tim enklavama, u nameri da se stvore nepodnošljivi životni uslovi.

Datum rođenja	20. avgusta 1941. u Požarevcu, Srbija i Crna Gora
Optužnica	"Kosovo": prvobitna optužnica: 24. maja 1999; izmenjena optužnica: 29. juna 2001; druga izmenjena optužnica: 29. oktobra 2001. "Hrvatska": prvobitna optužnica: 8. oktobra 2001; izmenjena optužnica: 23. oktobra 2002; druga izmenjena optužnica: 28. jula 2004. "Bosna i Hercegovina": prvobitna optužnica: 22. novembra 2001; izmenjena optužnica: 22. novembra 2002.
Hapšenje/ Predaja	1. aprila 2001. u Beogradu su ga uhapsile lokalne vlasti
Doveden na MKSJ	29. juna 2001.
Prvo i daljnja stupanja pred Sud	3. jula 2001, Pretresno veće je unelo da se izjasnio da nije kriv po svim tačkama optužnice "Kosovo". 29. oktobra 2001, Pretresno veće je unelo da se izjasnio da nije kriv po svim tačkama optužnice "Hrvatska". 11. decembra 2001, Pretresno veće je unelo da se izjasnio da nije kriv po svim tačkama optužnice "Bosna"

SUĐENJE	
Početak	12. februara 2002.
Pretresno veće III	sudija Richard May (predsedavajući sudija do 31. maja 2004.) sudija Patrick Robinson (predsedavajući od 1. juna 2004. nadalje), sudija O-Gon Kwon, sudija Iain Bonomy
Optužba	Carla del Ponte, Geoffrey Nice, Dirk Ryneveld, Dermot Groome, Hildegard Uertz - Retzlaff
Amici curiae	Michail Wladimiroff (6. septembra 2001. - 22. novembra 2002.)

	Branislav Tapušковиć (6. septembra 2001. - 23. juna 2003.) Steven Kay (6. septembra 2001. - 3 septembra 2004.) Timothy McCormack (od 22. novembra 2002. do okončanja postupka)
Pravni savetnici	Ramsey Clark and John Livingston (15. novembra 2001. - 10. aprila 2002.) Zdenko Tomanović and Dragoslav Ognjanović (od 10. aprila 2002. do okončanja postupka) Branko Rakić (od 23. oktobra 2003. do okončanja postupka)
Advokati koje je dodelio Sud	Steven Kay, Gillian Higgins (od 3. septembra 2004. do okončanja postupka)
Postupak okončan	14. marta 2006.

POVEZANI REDMETI <i>po geografskom području</i>
BABIĆ (IT-03-72)
BANOVIĆ (IT-02-65/1) "LOGORI OMARSKA I KERATERM"
BLAGOJEVIĆ I JOKIĆ (IT-02-60) "SREBRENICA"
BOROVNICA (IT-95-3) "PRIJEDOR"
BRĐANIN (IT-99-36) "KRAJINA"
ČEŠIĆ (IT-95-10/1) "BRČKO"
ERDEMOVIĆ (IT-96-22) "POLJOPRIVREDNO DOBRO PILICA"
HADŽIĆ (IT-04-75)
HARADINAJ <i>i drugi</i> (IT-04-84)
JANKOVIĆ <i>i drugi</i> (IT-96-23/2) "FOČA"
JELISIĆ (IT-95-10) "BRČKO"
JOKIĆ (IT-01-42/1) "DUBROVNIK"
KARADŽIĆ (IT-95-5/18) "BOSNA I HERCEGOVINA" I "SREBRENICA"
KOVAČEVIĆ I DRLJACA (IT-97-24) "PRIJEDOR"
KRAJIŠNIK (IT-00-39 & 40) "BOSNA I HERCEGOVINIA"
KRNOJELAC (IT-97-25) "FOČA"
KRSTIĆ (IT-98-33) "SREBRENICA-DRINSKI KORPUS"
KUNARAC <i>i drugi</i> (IT-96-23 & 23/1) "FOČA"
KVOČKA <i>i drugi</i> (IT-98-30/1) "LOGORI OMARSKA, KERATERM I TRNOPOLJE"
LİMAJ <i>i drugi</i> (IT-03-66)
LUKIĆ MILAN & LUKIĆ SREDOJE (IT-98-32/1) "VIŠEGRAD"
MARTIĆ (IT-95-11) "RSK"
MEJAKIĆ <i>i drugi</i> (IT-02-65) "LOGORI OMARSKA I KERATERM"
MLADIĆ (IT-09-92) "BOSNA I HERCEGOVINA" I "SREBRENICA"
MRĐA (IT-02-59) "PLANINA VLAŠIĆ"
NIKOLIĆ DRAGO (IT-02-63) "SREBRENICA"
OBRENOVIĆ (IT-02-60/2) "SREBRENICA"
ORIĆ (IT-03-68)
PERIŠIĆ (IT-04-81)
PLAYŠIĆ (IT-00-39 & 40/1) "BOSNA I HERCEGOVINA"
POPOVIĆ <i>i drugi</i> (IT-05-88) "SREBRENICA"
PRLIĆ <i>i drugi</i> (IT-04-74)
ŠEŠELJ (IT-03-67)
SIKIRICA <i>i drugi</i> (IT-95-8) "LOGOR KERATERM"
SIMIĆ <i>i drugi</i> (IT-95-9) "BOSANSKI ŠAMAC"
SIMIĆ MILAN (IT-95-9/2) "BOSANSKI ŠAMAC"
STAKIĆ (IT-97-24) "PRIJEDOR"
STAKIĆ (IT-97-24) "PRIJEDOR"
STANIŠIĆ I SIMATOVIĆ (IT-03-69)
STANIŠIĆ, MICO (IT-04-79)
ŠAINOVIĆ <i>i drugi</i> . (IT-05-87) "KOSOVO"
TADIĆ (IT-94-21) "PRIJEDOR"
TODOROVIĆ (IT-95-9/1) "BOSANSKI ŠAMAC"
TODOVIĆ I RAŠEVIĆ "FOČA" (IT-97-25/1)
VASILJEVIĆ (IT-98-32) "VIŠEGRAD"
ŽUPLJANIN (IT-99-36) "KRAJINA"

OPTUŽNICA I OPTUŽBE

KOSOVO

Prvobitna optužnica protiv Slobodana Miloševića, Milana Milutinovića, Nikole Šainovića, Dragoljuba Ojdanića i Vljaka Stojiljkovića (predmet br. IT-99-37), koja se odnosila na zločine počinjene na Kosovu potvrđena je 24. maja 1999. i obelodanjena 27. maja 1999. Ta je optužnica izmjenjena 29. juna 2001.

Dana 16. oktobra 2001, Tužilaštvo je podnelo drugu izmenjenu optužnicu. Dana 5. septembra 2002, Pretresno veće je odvojilo postupak protiv Slobodana Miloševića od postupka protiv drugih optuženih.

U operativnoj optužnici je navedeno da je između 1. januara 1999. i 20. juna 1999, Slobodan Milošević učestvovao u udruženom zločinačkom poduhvatu (UZP) zajedno s više drugih pojedinaca uključujući Milana Milutinovića, Nikolu Šainovića, Dragoljuba Ojdanića, Vljajka Stojiljkovića i druge znana i neznana lica. Navedeno je da je svrha UZP bila proterivanje s Kosova znatnog dela kosovskog albanskog stanovništva u nastojanju da se obezbedi dalja srpska kontrola nad pokrajinom.

Tokom tog perioda, snage Savezne Republike Jugoslavije (SRJ) i Srbije, postupajući po uputstvu, na podsticaj ili uz podršku UZP, provele su kampanju terora i nasilja uperenu protiv albanskog civilnog stanovništva na Kosovu. Posledica je bila prisilna deportacija približno 800.000 albanskih civila na Kosovu. Da bi omogućile proterivanja i raseljavanje, snage SRJ i Srbije namerno su stvorile atmosferu straha i pritiska kroz primenu sile, pretnji silom i delima nasilja. Širom Kosova, snage SRJ i Srbije sistematski su granatirale gradove i sela, spaljivale kuće i poljoprivredna gazdinstva, oštećivale i uništavale kulturne spomenike i verske objekte kosovskih Albanaca, ubijale civile kosovske Albanke i seksualno zlostavljale kosovske Albanke.

Članovi UZP-a su se teretili na osnovi individualne odgovornosti za zločine za koje su optuženi, u skladu s članom 7(1) Statuta Međunarodnog suda, te za zločine ili propuste svojih podređenih, u skladu s članom 7(3) Statuta.

Prema optužnici, tokom relevantnog perioda Slobodan Milošević je bio predsednik SRJ, predsednik Vrhovnog saveta odbrane SRJ i vrhovni komandant Jugoslavenske vojske (VJ). U skladu sa svojim položajem, imao je ovlašćenja da komanduje VJ i policijskim snagama podređenim VJ. Pored svojih ovlašćenja *de jure*, takođe je imao široku *de facto* kontrolu nad brojnim institucijama koje su bile od suštinskog značaja ili su učestvovala u vršenju krivičnih dela koja se navode u optužnici.

HRVATSKA

Prvobitna optužnica protiv Slobodana Miloševića za krivična dela počinjena u Hrvatskoj potvrđena je 8. oktobra 2001, a obelodanjena 9. oktobra 2001. Dana 23 oktobra 2002, Tužilaštvo je podnelo izmenjenu verziju optužnice za Hrvatsku. Optužnica je ponovo izmenjena 26. jula 2004. Ova druga izmenjena optužnica postala je operativna optužnica 28. jula 2004.

Prema optužnici, Slobodan Milošević je učestvovao u udruženom zločinačkom poduhvatu koji je nastao pre 1. avgusta 1991, a trajao je najmanje do juna 1992. Među pojedincima koji su uzeli učešća u ovom udruženom zločinačkom poduhvatu bili su Borisav Jović, Branko Kostić, Veljko Kadijević, Blagoje Adžić, Milan Babić, Milan Martić, Goran Hadžić, Jovica Stanišić, Franko Simatović (zvani "Frenki"), Tomislav Simović, Vojislav Šešelj, Momir Bulatović, Aleksandar Vasiljević, Radovan Stojičić (zvani "Badža"), Željko Ražnatović (zvani "Arkan") i drugi poznati i nepoznati učesnici. Svrha ovog udruženog zločinačkog poduhvata bila je prisilno uklanjanje većine hrvatskog i drugog nesrpskog stanovništva približno s jedne trećine teritorije Republike Hrvatske, teritorije za koju je on planirao da postane deo nove države pod srpskom dominacijom. Ova područja obuhvatala su oblasti koje su srpske vlasti pominjale pod nazivima "Srpska autonomna oblast (SAO) Krajina", "SAO Zapadna Slavonija" i "SAO Slavonija, Baranja i zapadni Srem" (za koje su srpske vlasti od 19. decembra 1991. koristile zajednički naziv "Republika Srpska Krajina" (RSK) i "Dubrovačku republiku").

Navedeno je da je tokom relevantnog perioda, Slobodan Milošević bio predsednik Republike Srbije i u tom svojstvu vršio je efektivnu kontrolu ili je imao znatan uticaj na učesnike u udruženom zločinačkom poduhvatu te je, sam ili u dogovoru s drugima, efektivno kontrolisao ili u znatnoj meri uticao na postupke saveznog Predsedništva Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije (SFRJ) i kasnije Savezne Republike Jugoslavije (SRJ), Ministarstva unutrašnjih poslova Srbije (MUP), Jugoslavenske narodne armije (JNA), pripadnika teritorijalne odbrane (TO) kojom su rukovodili Srbi na relevantnim teritorijama, kao i grupa srpskih dobrovoljaca.

Prema navodima optužnice, između 1. avgusta 1991. i juna 1992, srpske snage, koje su sačinjavale jedinice JNA, lokalnog TO-a i jedinice TO-a iz Srbije i Crne Gore, lokalne policijske jedinice i policijske jedinice MUP-a Srbije i paravojne jedinice, napadale su i preuzimale vlast u gradovima, selima i naseljima na gorenavedenim područjima. Nakon preuzimanja vlasti, srpske snage, u saradnji s lokalnim srpskim vlastima, uspostavile su režim progona smišljen da bi se hrvatsko i drugo nesrpsko civilno stanovništvo

isteralo sa tih područja. Taj režim je uključivao istrebljivanje ili ubistvo više stotina Hrvata i drugih civila nesrpske nacionalnosti, uključujući žene i starije osobe, deportaciju i prisilno premeštanje barem 170.000 Hrvata i drugih civila nesrpske nacionalnosti i zatočenje ili zatvaranje pod nečovečnim uslovima više hiljada Hrvata i drugih civila nesrpske nacionalnosti. Nadalje, u svim relevantnim područjima, hotimično i bezobzirno se uništavala i pljačkala javna i privatna imovina, uključujući kuće, zgrade verskih, historijskih i kulturnih institucija.

BOSNA I HERCEGOVINA

Prvobitna optužnica protiv Slobodana Miloševića za krivična dela počinjena u Bosni i Hercegovini potvrđena je 22. novembra 2001, a obelodanjena 23. novembra 2001. Dana 22. novembra 2002, Tužilaštvo je podnelo izmenjenu verziju optužnice. Dana 21. aprila 2004, ova izmenjena verzija optužnice je postala operativna.

U optužnici se navodi da je Slobodan Milošević je učestvovao u UZP koji je nastao pre 1. avgusta 1991, a trajao je najmanje do 31. decembra 1995. Među pojedincima koji su uzeli učešća u UZP bili su Radovan Karadžić, Momčilo Krajišnik, Biljana Plavšić, Ratko Mladić, Borisav Jović, Branko Kostić, Veljko Kadijević, Blagoje Adžić, Milan Martić, Jovica Stanišić, Franko Simatović (zvani "Frenki"), Vojislav Šešelj, Radovan Stojičić (zvani "Badža"), Željko Ražnatović "Arkan" i drugi poznati i nepoznati učesnici. Svrha tog UZP bila je prisilno i trajno uklanjanje većine nesrba, pre svega bosanskih Muslimana i bosanskih Hrvata, iz velikih delova teritorije Republike Bosne i Hercegovine.

Prema navodima optužnice, tokom relevantnog perioda Slobodan Milošević je bio predsednik Republike Srbije i u tom svojstvu vršio je efektivnu kontrolu ili je imao znatan uticaj na učesnike u UZP te je, sam ili u dogovoru s drugim poznatim i nepoznatim licima, efektivno kontrolisao ili u znatnoj meri uticao na postupke saveznog Predsedništva SFRJ i kasnije SRJ, MUP, JNA i kasnije VJ, armije bosanskih Srba (VRS), kao i srpske paravojsne jedinice.

Navodi se da je od 1. marta 1992. ili približno od tog datuma pa do 31. decembra 1995, Slobodan Milošević, delujući sam ili u dogovoru sa drugim učesnicima UZP, planirao, podsticao, naredio, počinio ili na drugi način pomagao i podržavao planiranje, pripremu i izvršenje široko rasprostranjenog ubijanja hiljada bosanskih Muslimana tokom i nakon preuzimanja vlasti nad teritorijama u Bosni i Hercegovini; zatočenja hiljada bosanskih Muslimana u zatočeničkim objektima u Bosni i Hercegovini u životnim uslovima sračunatim da dovedu do delimičnog fizičkog uništenja ovih grupa, naročito gladovanjem, zagađenom vodom, prisilnim radom, neadekvatnom lekarskom negom i konstantnim fizičkim i psihičkim nasiljem.

Kao saizvršilac UZP, Milošević se takođe teretio za istrebljenje ili ubistvo i prisilno premeštanje i deportaciju hiljada bosanskih Muslimana, bosanskih Hrvata i drugih civila nesrpske nacionalnosti. Optužbe takođe uključuju brojna dela hotimičnog i bezobzirnog uništavanja kuća, druge javne i privatne imovine bosanskih Muslimana i bosanskih Hrvata, njihovih kulturnih i verskih ustanova, historijskih spomenika i drugih svetih mesta i oduzimanje i pljačku imovine bosanskih Muslimana, bosanskih Hrvata i drugih civila nesrpske nacionalnosti.

Slobodan Milošević se teretio na osnovi individualne krivične odgovornosti (član 7(1) Statuta Međunarodnog suda), i na osnovi krivične odgovornosti nadređenog (član 7(3) Statuta):

KOSOVO

- Deportacije; ubistvo; progoni na političkoj, verskoj ili rasnoj osnovi; i druga nehumana dela/prisilno premeštanje (zločini protiv čovečnosti - član 5)
- Ubistvo (kršenje zakona i običaja ratovanja - član 3)

HRVATSKA

- Progoni na političkoj, verskoj ili rasnoj osnovi; istrebljenje; ubistvo; zatočenje; mučenje; nehumana dela; deportacije; nehumana dela (prisilna premeštanja) (zločini protiv čovečnosti - član 5)
- Hotimično lišavanje života; protivpravno zatočenje; mučenje; hotimično nanošenje velike patnje; protivpravna deportacija ili premeštanje; uništavanje ili oduzimanje imovine širokih razmjera koje nije

opravdano vojnom nuždom, a izvršeno je na protivpravan i bezobziran način (teška kršenja Ženevskih konvencija iz 1949. - član 2)

- Ubistvo; mučenje; okrutno postupanje; bezobzirno uništavanje sela ili pustošenje koje nije opravdano vojnom nuždom; uništavanje ili hotimično nanošenje štete ustanovama namenjenim obrazovanju ili religiji; pljačka javne ili privatne imovine; napadi na civile; uništavanje ili hotimično nanošenje štete historijskim spomenicima i ustanovama namenjenim obrazovanju i religiji; protivpravni napadi na civilne objekte (kršenja zakona i običaja ratovanja - član 3)

BOSNA I HERCEGOVINA

- Genocid; saučesništvo u genocidu (genocid - član 4)
- Progoni na političkoj, rasnoj ili verskoj osnovi; istrebljenje; ubistvo; zatočenje; mučenje; deportacije; nehumana dela; i prisilna premeštanja (zločini protiv čovečnosti - član 5)
- Hotimično lišavanje života; protivpravno zatočenje; mučenje; hotimično nanošenje velike patnje; protivpravne deportacije ili premeštanja; i uništavanje i oduzimanje imovine širokih razmjera (teška kršenja Ženevskih konvencija iz 1949. - član 2)
- Ubistvo; mučenje; okrutno postupanje; bezobzirno uništavanje sela ili pustošenje koje nije opravdano vojnom nuždom; hotimično uništavanje ili hotimično nanošenje štete historijskim spomenicima i ustanovama namenjenim obrazovanju i religiji; pljačka javne ili privatne imovine; napadi na civile (kršenja zakona i običaja ratovanja uključujući - član 3)

AMICI CURIAE (PRIJATELJI SUDA), DODELJENI ADVOKATI I PRAVNI SAVETNICI

Slobodan Milošević je izabrao da se sam zastupa pred Međunarodnim sudom. U odsustvu profesionalnog advokata odbrane, a s ciljem da se osigura pravično suđenje, Pretresno veće je 30. avgusta 2001. naložilo sekretaru Suda da odredi advokate koji će se pojaviti pred Većem kao tzv. *amici curiae* (prijatelji Suda). Dana 6. septembra 2001, sekretar je taj zadatak dao Stevenu Kayu, Branislavu Tapušковиću i Michailu Wladimiroffu. Ovi *amici curiae* nisu imenovani sa zadatkom da zastupaju optuženog, već da pružaju pomoć u utvrđivanju činjenica u predmetu.

Nakon što je primilo zahtev optuženog da dobija pravne savete od Ramseya Clarka i Johna Livingstona, Pretresno veće je 15. novembra 2001. izdalo nalog kojim im dodjeljuje status pravnih savetnika. U tom svojstvu, Ramseyju Clarku i Johnu Livingstonu je odobren povlašteni pristup optuženom, što je značilo da njihovu komunikaciju s optuženim, bilo na sastancima ili telefonskim putem, vlasti Međunarodnog suda nisu nadzirale.

Dana 10. aprila 2002, optuženi je pred Sudom izjavio da su Zdenko Tomanović i Dragoslav Ognjanović savetnici s kojima želi da komunicira. Dana 16. aprila 2002, Pretresno veće je izdalo nalog kojim je zamenilo Ramseyja Clarka i Johna Livingstona, te imenovalo Zdenka Tomanovića i Dragoslava Ognjanovića za advokate s kojima je optuženi mogao da komunicira u svrhu pripreme svoje odbrane. Pretresno veće je odlučilo da u tom svojstvu, na njih mora da se odnosi Kodeks o profesionalnom ponašanju za advokate odbrane pred Međunarodnim sudom kao i postojeći nalozi Veća o zaštitnim merama. Dana 23. oktobra 2003, Pretresno veće je proširilo svoj nalog kako bi omogućilo optuženom da komunicira s Brankom Rakićem pod istim uslovima.

Dana 10. oktobra 2002, Pretresno veće ukinulo imenovanje Michaila Wladimiroffa kao *amicus curiae*. Dana 22. novembra 2002, Pretresno veće je imenovalo Timothyja McCormacka kao trećeg *amicus curiae*.

Dana 27. juna 2003, Pretresno veće je dalo na znanje da s obzirom na to da je Tužilaštvo završilo s izvođenjem svojih dokaza, Veću više nisu potrebne usluge *amicus curiae* Branislava Tapušковиća.

Dana 3. septembra 2004, u skladu s nalogom Pretresnog veća, sekretar Suda je imenovao advokate dodeljene Slobodanu Miloševiću: Steven Kay je imenovan kao glavni branilac, a Gillian Higgins kao ko-branilac.

SUĐENJE

Suđenje je počelo 12. februara 2002. pred sudijom Richardom Mayom (predsedavajućim sudijom do 31. maja 2004), sudijom Patrickom Robinsonom (predsedavajućim sudijom od 1. juna 2004. nadalje) i sudijom O-Gon Kwonom s izvođenjem dokaza koji su se odnosili samo na optužbe za Kosovo. Tužilaštvo je završilo izvođenje svojih dokaza u vezi s Kosovom 11. septembra 2002. Dana 26. septembra 2002, Tužilaštvo je započelo s izvođenjem dokaza koji se odnose na Hrvatsku i Bosnu i Hercegovinu. Tužilaštvo je završilo s glavnim izvođenjem svojih dokaza 25. februara 2004.

Dana 12. aprila 2004, generalni sekretar UN imenovao je Lorda Iaina Bonomyja za sudiju MKSJ. Lord Bonomy, čije je imenovanje stupilo na snagu 1. juna 2004., zamenio je sudiju Richarda Maya koji se povukao zbog lošeg zdravstvenog stanja.

Obrana je počela s izvođenjem svojih dokaza 31. augusta 2004.

POSTUPAK U SKLADU S PRAVILOM 98bis

Po završetku izvođenja dokaza optužbe, pretresno veće može odlučiti da li postoji osnova za osudu. Ako vijeće smatra da optužba nije izvela dovoljne dokaze za određenu optužbu ili optužbe, veće te optužbe može odbaciti i doneti oslobađajuću presudu po tim optužbama prije početka izvođenja dokaza odbrane.

Dana 16. juna 2004, po završetku izvođenja dokaza optužbe, Pretresno veće je zaključilo da postoje dovoljni dokazi za svaku tačku sve tri optužnice.

Ipak, u skladu s pravilom 98bis, Pretresno veće je takođe zaključilo da ne postoje dokazi ili da ne postoji dovoljno dokaza za određene navode u vezi s nekim optužbama u optužnicama za Hrvatsku i Bosnu i Hercegovinu. Navodi za koje je donesena oslobađajuća presuda uključuju:

- postojanje, uslovi, organizacija i mogući zločini počinjeni u objektima za zatočenje opisani u paragrafima 64(b), 64(f), 64(h) i 64(p) u optužnici za Hrvatsku;
- više navoda iz Priloga A (ubistva koja nisu povezana sa zatočeničkim objektima); Prilog B (ubistva povezana sa zatočeničkim objektima); Prilog C (postojanje zatočeničkih objekata); i prilog D (prisilno premeštanje civila nesrpske nacionalnosti) u optužnici za Bosnu i hercegovinu.
- svi osim jednog od 44 navedenih incidenata otvaranja snajperske vatre u Sarajevu,
- svi osim jednog od 26 navedenih incidenata granatiranja u Sarajevu.

OKONČANJE POSTUPKA

Slobodan Milošević je umro 11. marta 2006.

Dana 14. marta 2006, Pretresno veće je okončalo postupak protiv njega.

Dokument je pripremila Služba za komunikacije/Mediji Outreach Web. Svi glavni dokumenti MKSJ-a dostupni su na adresi: www.un.org/icty
International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia. Churchillplein 1, 2517 JW The Hague, Netherlands.